

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2015 r. w Gliwicach

sprawy M. K. (K.)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w K.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w K.

z dnia 31 lipca 2014 r. **nr** PU-400- (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

VIII U 1925/14

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 lipca 2014r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w K. stwierdził, że w okresie od 19 marca 2014r. ubezpieczony M. K. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. K. domagał się jej zmiany poprzez uznanie, że podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników, nieprzerwanie od dnia objęcia po raz pierwszy tym ubezpieczeniem, tj. od 23 października 2007r. Podniósł, że w jego ocenie posiadał nieprzerwany trzyletni okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, zatem mimo podjęcia działalności gospodarczej, winien nadal podlegać temu ubezpieczeniu, a nie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w ZUS. W tym zakresie wskazał, że zarejestrował działalność gospodarczą, jednak faktycznie druk do jej zgłoszenia wypełniła za niego urzędniczka, która dała mu jedynie do podpisu gotowy formularz, którego nie przeczytał przed podpisaniem. Dalej argumentował, że był przekonany, iż formularz został prawidłowo wypełniony i nie miał równocześnie świadomości, że winno w nim być zaznaczone, że zamierza w dalszym ciągu podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników. Nie został bowiem o takiej konieczności pouczony przez organ rentowy, ani przez urzędniczkę, wypełniającą formularz zgłoszenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Podniósł ponadto, że odwołujący faktycznie w terminie 14 dni od dnia podjęcia działalności gospodarczej nie złożył stosownego oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników. KRUS zaznaczył również, że kolejną decyzją z dnia 6 października 2014r. odmówiono ubezpieczonemu przywrócenia terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników.

Sąd ustalił, co następuje:

M. K. był zgłoszony do ubezpieczenia w KRUS od 23 października 2007r. Odwołujący nie prowadził jeszcze wtedy działalności gospodarczej, dopiero w roku 2014 doszedł do wniosku, że dochody z działalności rolniczej są dla niego niewystarczające

i podjął decyzję o rozpoczęciu dodatkowej działalności gospodarczej nie związanej

z prowadzonym gospodarstwem rolnym. Uznał, że w okresie jesienno – zimowo – wiosennym, kiedy jest zastój w pracach rolniczych, mógłby dodatkowo zająć się innym rodzajem działalności zarobkowej. Z tego też względu w kwietniu 2014r. zarejestrował prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, natomiast faktycznie rozpoczął jej prowadzenie od połowy maja 2014r. W rzeczywistości była to działalność gastronomiczna, pod postacią niewielkiej knajpki, którą zamierzał, w miarę możliwości prowadzić przez cały rok.

Sąd ustalił również, że ubezpieczony swoją pozarolniczą działalność gospodarczą zgłosił do stosownej ewidencji, przy pomocy pracownika Urzędu Miasta w K.. Pracownica tego urzędu przyjmowała od niego poszczególne dane i wprowadzała je do systemu komputerowego. Zadawała również szereg pytań, w oparciu o które ustalała co wpisać w formularzu, przy czym nie pytała odwołującego, jakiemu ubezpieczeniu zamierza podlegać w związku z rejestrowaną działalnością pozarolniczą. W formularzu zaznaczyła, że M. K. w związku z pozarolniczą działalnością gospodarczą, zamierza podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w ZUS. Po wprowadzeniu danych formularza do systemu komputerowego, został on wydrukowany i przedstawiony odwołującemu do akceptacji i podpisu. Z kolei ubezpieczony, jak sam przyznawał w toku procesu, ufając, że wszystkie dane zostały wprowadzone prawidłowo, formularz zgłoszeniowy jedynie podpisał, bez uprzedniego zapoznawania się z jego treścią. Równocześnie odwołujący opłacił składki na ubezpieczenie społeczne rolników, za okres do sierpnia 2014r., będąc przekonany, że w dalszym ciągu podlega temu ubezpieczeniu.

Następnie w czerwcu 2014r. pracownica KRUS, telefonicznie skontaktowała się

z matką odwołującego, która wyjaśniła, że doszło do pomyłki w trakcie rejestrowania pozarolniczej działalności gospodarczej syna i w dalszym ciągu zamierza on podlegać obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników. W odpowiedzi pracownica KRUS poinformowała, że wprowadzi w systemie komputerowym stosowną zmianę. W tym czasie ubezpieczony od czerwca do sierpnia 2014r. przebywał za granicą. We wrześniu 2014r. odwołujący otrzymał pismo z ZUS, w którym wskazano, że posiada zaległości w związku

z nieopłacaniem należnych składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne, w związku

z prowadzoną pozarolniczą działalnością gospodarczą. Nadto w tym samym miesiącu otrzymał zaskarżoną decyzję z dnia 31 lipca 2014r.

Po otrzymaniu zaskarżonej decyzji ubezpieczony się od niej odwołał. Nadto w treści odwołania złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o zamiarze dalszego podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym rolników w KRUS. Wniosek ten został rozpoznany negatywnie kolejną decyzją KRUS z dnia 6 października 2014r. Również i od tej decyzji odwołał się M. K.. Na skutek braków formalnych – brak podpisu, odwołanie to zostało prawomocnie zwrócone zarządzeniem z dnia 27 lutego 2015r. w sprawie VIII U 2376/14.

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, przesłuchania ubezpieczonego (zapis rozprawy z dnia 13 lutego 2015r. minuty od 10.59

i nast.), a także akt sprawy VIII U 2376/14, dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Sąd ocenił zgromadzony materiał dowodowy jako kompletny i wiarygodny, a poprzez to – mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 704) ubezpieczenie społeczne rolników, zwane dalej "ubezpieczeniem", obejmuje, na zasadach określonych w ustawie, rolników i pracujących z nimi domowników, którzy posiadają obywatelstwo polskie. W ubezpieczeniu wyodrębnia się:

- 1) ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie;
- 2) ubezpieczenie emerytalno-rentowe

Po myśli art. 7 ust. 1 tej ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Z kolei po myśli art. 16, ust. 1 ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny;
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1;
- 3) osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...);
- 4) małżonek osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...) wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka.

Natomiast zgodnie z art. 5a, ust. 1 rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;

4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;

5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 3.166 zł.

Z kolei jak stanowi ust. 5 tego przepisu, niezachowanie terminu złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności.

Natomiast zgodnie z ust. 7, terminy określone w ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika lub domownika, jeżeli ten rolnik lub domownik udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych.

Z kolei jak stanowi art. 6, ust. 1, pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015r., poz. 121, powoływanej dalej jako "ustawa systemowa") obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Natomiast po myśli art. 13, pkt 4 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie kwestii, czy Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zasadnie wyłączył M. K. z ubezpieczenia społecznego rolników od 19 marca 2014r.

Przechodząc do dalszych rozważań należy wskazać, że zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza treść decyzji organu rentowego. W postępowaniu, wywołanym odwołaniem od decyzji organu rentowego, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, lecz

o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego,

w związku z czym nie ustala prawa do świadczeń, i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999r. II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601). Z tego też względu wskazać należy, iż Sąd nie jest zobligowany do szczegółowej analizy zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej dokonanego przez ubezpieczonego w Urzędzie Miasta K., które za niego wypełniła pracownica tego urzędu. Bezspornym w sprawie jest, iż ubezpieczony od 23 października 2007r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników

w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jako rolnik. Od połowy maja 2014r. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej, o którym to fakcie nie poinformował KRUS i nie złożył Kasie oświadczenia o zamiarze kontynuowania ubezpieczenia społecznego rolników w terminie dni 14 od podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, celem podlegania temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, co w świetle art. 5a ust. 1 cyt. ustawy stanowi już samodzielną podstawę do wykluczenia wnioskodawcy

z ubezpieczenia społecznego rolników. Ustanie ubezpieczenia społecznego rolników

w przypadku nie złożenia oświadczenia o jego kontynuowaniu w związku z rozpoczęciem wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej następuje z mocy prawa, a decyzja Kasy ma jedynie charakter deklaracyjny (por. postanowienie SN z dnia 4 marca 2008r.,

III UK 105/07, LEX nr 448189). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 lipca 2008r., sygn. akt

II UK 336/07 (LEX nr 497699) stwierdził, że rolnik, który nie zawiadomi organu rentowego

o podjęciu działalności gospodarczej i nie złoży oświadczenia przewidzianego w art. 5a ust. 1 pkt 1 ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w ustawowym terminie, przestaje podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników ex lege.

Do rozważenia pozostaje zatem kwestia możliwości przywrócenia odwołującemu terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z rozpoczęciem wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej.

W niniejszej sprawie odwołujący argumentował, że do niezłożenia przez niego tego oświadczenia w ustawowym terminie doszło na skutek okoliczności losowych, od niego niezależnych. W pierwszej kolejności wskazywał, że druk zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wypełniła za niego pracownica urzędu miasta, gdzie błędnie zaznaczyła, że w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą odwołujący zamierza podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w ZUS. Z kolei odwołujący nie zapoznawał się z treścią tak przygotowanego formularza, a jedynie go podpisał, nie mając świadomości o błędnym jego wypełnieniu. W dalszej kolejności odwołujący powoływał się na brak znajomości przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, zwłaszcza w zakresie, w jakim nakładały one na niego obowiązek powiadomienia KRUS o kontynuowaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z rozpoczęciem wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej, co w jego ocenie było winą organu rentowego, który nie pouczył go o zmianie przepisów i wprowadzeniu takiego obowiązku.

Należy w tym miejscu wskazać, że w judykaturze istnieje już ugruntowane stanowisko zgodnie z którym zarzuty odwołującego nie znajdują uzasadnienia.

W pierwszej kolejności należy zgodzić się ze stanowiskiem zajęтым w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 lutego 2013r. III AUa 1157/12 (LEX nr 1294797), zgodnie z którym wyjątkowa sytuacja, w której osoby prowadzące działalność gospodarczą mogą podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników, została uregulowana w ramach art. 5a ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. W związku z tym, iż zasadą jest wyłączenie z obowiązku rolniczego ubezpieczenia społecznego osób spełniających warunki do objęcia innym ubezpieczeniem społecznym (art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników winien być interpretowany w sposób ścisły i stosowany jedynie w przypadku spełnienia wszystkich wskazanych w nich warunków.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela także stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku zawarte w wyroku z dnia 18 czerwca 2014r. III AUa 55/14 (LEX nr 1493730), gdzie wskazano, że "zdarzenie losowe" w rozumieniu art. 5a ust. 7 ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oznacza spowodowane zarówno działaniem sił przyrody, jak i działaniem innego człowieka, zdarzenie nieprzewidywalne, niemożliwe do uniknięcia i niezależne od woli osoby wywodzącej z niego skutki prawne. Podobnie zresztą wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 20 czerwca 2013r. III AUa 114/13 (LEX nr 1428228), gdzie w tezie drugiej podkreślił, iż pojęcie "zdarzeń losowych",

o jakich mowa w art. 5a ust. 7 ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników należy utożsamiać z nadzwyczajnym, niepewnym i niezależnym od woli ubezpieczonego zdarzeniem, którego nie mógł przewidzieć i którego nastąpieniu nie mógł zapobiec, pomimo zachowania wymaganej w danych okolicznościach staranności. W zgodzie z takim rozumieniem przedstawionego pojęcia, do kategorii zdarzeń losowych zaliczyć trzeba tak zdarzenia związane z działaniami sił przyrody, jak na przykład ogień, powódź i grad, obsunięcie się ziemi lub tąpnięcia, ale także zdarzenia związane z działaniami ludzkimi, jak na przykład nagła i nieprzewidziana choroba, przestępstwo, wypadek komunikacyjny. Nieznajomość prawa nie stanowi natomiast zdarzenia losowego uzasadniającego przywrócenie terminu w rozumieniu art. 5a ust. 7 ustawy.

W niniejszej sprawie odwołujący posiadający wykształcenie średnie ogólne, jest osobą wykształconą, od której należałoby oczekiwać przynajmniej przeciętnej staranności przy załatwieniu swoich spraw urzędowych. Natomiast w trakcie składania wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej ograniczył się on jedynie do podpisania druku wypełnionego przez urzędniczkę, bez uprzedniego zapoznania się z jego treścią i sprawdzenia poprawności

wypełnionych rubryk. Działania takiego nie można uznać za staranne. Również niezajomość obowiązujących w tym zakresie przepisów, co wyżej zostało wykazane, nie jest okolicznością losową usprawiedliwiającą niezachowanie terminu do złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego.

Odnosząc się z kolei do zarzutu niepoinformowania ubezpieczonego przez organ rentowy o zmianie przepisów i konieczności dopełnienia niezbędnych formalności, należy w pełni podzielić pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26 czerwca 2013r. III AUa 415/13 (LEX nr 1331075), który podkreślił, że adresatem normy zawartej w przepisie art. 5a ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jest osoba znajdująca się w ubezpieczeniu społecznym rolników, która rozpoczęła działalność gospodarczą i chce pozostać w ubezpieczeniu rolniczym, a nie organ rentowy. Obowiązująca w systemie prawnym zasada znajomości prawa, nie pozwala na obarczenie w tym przypadku odpowiedzialnością organu rentowego za brak pouczenia o treści wskazanego przepisu. Ewentualna umiejętność ich odczytania i zastosowania wymaga aktywności związanej z przeciętną i należytą dbałością o własne interesy, a brakiem staranności w tym zakresie nie można modyfikować nałożonych ustawowych obowiązków.

W konsekwencji poczynionych ustaleń Sąd uznał, iż M. K. w okresie od 19 marca 2014r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym rolników.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSO Patrycja Bogacińska-Piątek